

หัวข้อวิจัย	การศึกษาปรากฏการณ์หลักสูตรแฝงในบริบทของการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ผู้ดำเนินการวิจัย	นางสาวชุติมา จอดนอก
ที่ปรึกษา	ผศ.ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผศ.ดร.ภูษิต บุญทองเถิง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
หน่วยงาน	คณะครุศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปี พ.ศ.	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปรากฏการณ์และความน่าจะเป็นของการเกิดปรากฏการณ์ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 2) ศึกษาความคาดหวังของครูและการรับรู้ของนักเรียนตามความหวังของครูจากปรากฏการณ์ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3) ศึกษาหลักสูตรแฝงที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ การสังเกตการสอน การสัมภาษณ์ และการตอบแบบสอบถาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ครู จำนวน 40 คน และนักเรียน จำนวน 80 คน จากโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน 8 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้ แบบสังเกตการสอน แบบการสัมภาษณ์ครู แบบการสัมภาษณ์นักเรียน แบบสอบถามสำหรับถามครู และ แบบสอบถามสำหรับนักเรียน สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ความน่าจะเป็น และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. มีความหลากหลายของปรากฏการณ์ในบริบทของการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านสิ่งแวดล้อม สื่อ ทรัพยากร เพื่อการเรียนรู้ ด้านแบบแผนปฏิบัติ และด้านภาษาสัญลักษณ์ โดยปรากฏการณ์ที่มีความน่าจะเป็นของการเกิดปรากฏการณ์สูงสุดในแต่ละด้านตามการรับรู้ของครู ได้แก่ การทบทวนความรู้เดิม การเฉลยคำตอบ การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบ การแต่งกายที่สุภาพเรียบร้อย การเข้าสอนตรงเวลา คำพูดที่มีทางเสียงครึบ/คะ และการยิ้มแย้มแจ่มใส

2. นักเรียนส่วนใหญ่มีการรับรู้ตรงตามความคาดหวังของครู โดยความคาดหวังของครูที่มีร้อยละของการจัดอันดับสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ การบรรยายความรู้เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ เนื้อหาตรงประเด็นถูกต้อง การทดสอบทุกครั้งหลังสอนเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน การตกแต่งห้องให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน การใช้ความเข้มงวดกวดขันเพื่อสร้างระเบียบวินัยในชั้นเรียน และคำพูดที่เป็นความคาดหวังเพื่อกระตุ้นนักเรียนให้มีความพยายามมากขึ้น

3. หลักสูตรแฝงที่เกิดขึ้นมีทั้งหลักสูตรแฝงด้านบวกและด้านลบ หลักสูตรแฝงด้านบวก คือ สิ่งที่นักเรียนรับรู้และส่งผลดีต่อนักเรียน ได้แก่ การทำงานทุกอย่างควรมีระเบียบแบบแผนปฏิบัติ เป็นการรับรู้จากการบอกขั้นตอนกิจกรรมของครู การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เป็นการรับรู้จากการให้ทำการบ้าน ขอบวิชาที่ครูสอนเป็นการรับรู้จากการใช้สื่อที่หลากหลาย ต้องเข้าเรียนให้ตรงเวลาเป็นการรับรู้จากการขานชื่อก่อนสอนทุกครั้ง และรู้สึกเคารพและศรัทธาในตัวครูเป็นการรับรู้จากการใช้คำแทนตัวว่าครู และหลักสูตรแฝงด้านลบ คือ สิ่งที่นักเรียนรับรู้และไม่ส่งผลดีต่อนักเรียน ได้แก่ เกิดความกดดันกลัวตอบผิดเป็นการรับรู้จากการถามนำให้นักเรียนสรุป วิตกกังวลกลัวเกิดความขัดแย้งเป็นการรับรู้จากการนักเรียนประเมินกันเอง การเกิดค่านิยมด้านวัตถุนิยมเป็นการรับรู้จากการติดตั้งเครื่องปรับอากาศ/พัดลมในห้อง การเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนเป็นการรับรู้จากการนั่งสอนหน้าชั้นเรียน และการเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อครูเป็นการรับรู้จากการใช้น้ำเสียง/ระดับเสียงดัง

Research Title	A Study on Hidden Curriculum Phenomena in the Context of Learning Management of a Social Study, Religion and Culture Learning Content Cluster	
Researcher	Miss Chutima Jodnok	
Research Consultants	Asst.Prof.Dr.Prasopsuk Rittidet	Major Advisor
	Asst.Prof.Dr.Poosit Boontongtherng	Co-advisor
Organization	Faculty of Education Program in Curriculum and Instruction Rajabhat Maha Sarakham University	
Year	2016	

ABSTRACT

This research aimed to 1) study phenomena and a probability of phenomena occurrences in the context of learning management of a social study, religion and culture learning content cluster, 2) study teacher expectations and students perceptions according to the teacher expectations from the phenomena in the context of learning management of a social study, religion and culture learning content cluster, and 3) study a hidden curriculum occurred from the phenomena in the context of learning management of a social study, religion and culture learning content cluster. Data collection was used a lesson plan analysis, a teaching observation, an interview and questionnaire responses. The informants included 40 teachers and 80 students from 8 teacher profession development network schools at the Rajabhat Maha Sarakham University, obtained using the purposive sampling technique. Research instruments included a lesson plan analysis from, a teaching observation from, a teacher interview from, a student interview from, a teacher questionnaire, and a student questionnaire. The collected data were analyzed using a frequency, a probability and a percentage.

The major findings found were as follows :

1. There were 5 areas of a phenomenal diversity in the context of learning management of a social study, religion and culture learning content cluster : instructional activities ; measurement and evaluation ; environment, media and resources for learning ; performance pattern ; and symbolic language. The

phenomena and the highest probability of phenomena occurrences in each area as perceived by the teachers were : knowledge review, answer disclosure, organized materials and equipment keeping, polite dressing, on-time teaching, usage of “ yes ” in speaking, and smiling.

2. A majority of the students showed perceptions relevant to the teacher expectations. The highest percentage of teacher expectations in each area included : knowledge lecturing for giving correct knowledge, testing after teaching finished for evaluating of students learning outcomes, classroom decoration for creation of a learning atmosphere in order to create a good learning atmosphere, using strict measures for building a classroom discipline, usage of words showing expectations for encouraging more learning efforts of the students.

3. Hidden curricula consisted of a positive hidden curriculum and a negative hidden curriculum. For a positive hidden curriculum-what the student perceived results in a good performance, these were : working based on an accepted operation pattern perceived from activity stages instruction, usage of free time profitable perceived from homework assignment, love of subjects taught by the teachers perceived from uses of multimedia, on-time learning perceived from name checking before teaching, feeling of respect for and faith in the teacher perceived from the use of a “ teacher ” word representing the teacher. And for a negative hidden curriculum-what the student perceived does not result in a good performance, these were : feeling of being afraid of making a wrong answer perceived from requirement of the student making a conclusion, feeling of anxiety and nervous condition of conflicts perceived from a student-student evaluation, valuing of materials perceived from built-in air conditioning / electric fans in the classroom, negative attitudes towards learning perceived from the teacher sitting teaching, and negative attitudes towards the teacher perceived from using strong and loud speaking of the teacher.